

Καίτη Κουρλέτη

1 ώρ. ·

Μιά φανταστική εκδρομή

Από το βαθύτερο σημείο της Μεσογείου που είναι γνωστό ως τάφρος των Οινουσσών ή Φρέαρ των Οινουσσών με βάθος 5.267 μ.και τις περιοχές ιδιαίτερης οικολογικής αξίας Natura της νοτιοδυτικής Μεσσηνίας

Μεσσηνιακές Οινούσσες και την περιοχή του Ακρωτηρίου Ακρίτας. Το σύμπλεγμα αποτελείται από τις 1 βραχονησίδες Δύο Αδέλφια (νότια της Σαπιέντζας), Μπόμπα (ανατολικά της Σαπιέντζας) και Αυγό (νότια του Βενέτικου) το νησί Βενέτικο βραχώδες νησί με θαμνώδη βλάστηση. το υψηλότερο σημείο του είναι 181 μέτρα. Η Αγία Μαριανή, ή Αγία Μαρίνα. Είναι μικρό ακατοίκητο νησί με σχεδόν στρογγυλό σχήμα που βρίσκεται ανάμεσα στα νησιά Σχίζα και Σαπιέντζα. Είναι σχετικά επίπεδο με το υψηλότερο σημείο του να μην υπερβαίνει τα 30 μέτρα.

Η Σχίζα είναι γνωστή για το σπήλαιο της «Μαύρης Τρούπας» στη δυτική πλευρά της.

Η Σαπιέντζα, είναι ένα κατάφυτο νησί, με σπάνια και ενδιαφέρουσα χλωρίδα και πανίδα. Εδώ συναντάμε το μοναδικό στη Μεσόγειο δάσος των αείφυλλων πλατύφυλλων οποία ξεπερνούν τα 10μ σε ύψος. Μία έκταση 240 στρεμμάτων του δάσους της Σαπιέντζας έχει ανακηρυχθεί επίσημα διατηρητέο μνημείο της φύσης.

Η θαλάσσια περιοχή του στενού Μεθώνης.

Οι ακτές από το ακρωτήρι Κολυμβρί έως το Χοντρό Κάβο έως τις βόρειες πλευρές της Σαπιέντζας

Για την εντυπωσιακή χλωρίδα και πανίδα του βυθού της.

Στα βορειοδυτικά της περιοχής συναντάμε

τη λιμνοθάλασσα Γιάλοβα(Διβάρι) , η οποία εκτείνεται ανάμεσα στον ομώνυμο οικισμό και τον όρμο της Βοϊδοκοιλιάς, και είναι ένας από τους σημαντικότερους υγροτόπους όχι μόνο της χώρας μας, αλλά και της Ευρώπης. Επιπλέον αποτελεί Καταφύγιο Άγριας Ζωής και μία από τις σημαντικές περιοχές για τα πουλιά της Ελλάδας. Είναι ο πρώτος σταθμός των μεταναστευτικών πτηνών από την Αφρική, ενώ φιλοξενεί επίσης και έναν σημαντικό αριθμό θηλαστικών, ερπετών, αμφίβιων και ψαριών.

Η νήσος Σφακτηρία, στα δυτικά ο κόλπος του Ναβαρίνου κλείνεται από τη νήσο Σφακτηρία, το μακρύ σώμα της οποίας απλώνεται παράλληλα με την ακτή. Το νησί αυτό καλύπτεται από πυκνή και σπάνια βλάστηση, ενώ είναι επίσης καταφύγιο για πολλά αρπακτικά πουλιά

Θίνες Κυπαρισσίας στο τμήμα που εκτείνεται από το ακρωτήριο του Κατάκολου έως το ακρωτήριο του Κούνελου, συναντάμε μία ζώνη ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς σπάνιας βλάστησης. Σε μία έκταση πολλών χιλιομέτρων απλώνεται μια πανέμορφη αμμώδης παραλία που βρέχεται από το Ιόνιο πέλαγος, το κυριότερο χαρακτηριστικό της οποίας είναι οι αμμόλοφοι που σχηματίζονται στο πίσω μέρος της και επιπλέον διότι η ευρύτερη ζώνη αποτελεί τόπο αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας Caretta caretta.

Η Πρώτη είναι νησίδα και βρίσκεται στα ανοιχτά του χωριού Μαραθόπολη . Οι ακτές της νήσου Πρώτης είναι απότομες και βραχώδεις, Πυκνή βλάστηση καλύπτει το έδαφος της κυρίως από σκίνους, κουτσουπιές, γκορτσιές και αγριελιές.

αίτη Κουρλέτη

1 όρ. ·

Όταν δεν είχαμε επάρκεια σε χέλια και ψάρια από το Πάμισο, για να καλυφτούν οι ανάγκες μας στο αγαπημένο έδρασμα των Μεσσηνίων το χέλι, η προμήθεια μας γινόταν από την λίμνη της Αγουλινίτσας. Δανείστηκα αυτό το ωραίο κείμενο του κ. Χρήστο Πλέσσα αναρτημένο στο Σύλλογο Επιταλιωτών Αθήνας

Η Αγουλινίτσα, Τα Χέλια, Η Λίμνη, Τα Έθιμα που Χάθηκαν

Η Αγουλινίτσα είναι τοπωνύμιο, πού 'μεινε απολίθωμα από τη λίμνη της και το όνομα το πήρε από το πλήθος των χελιών, που ετρέφοντο σ' αυτή. Το χέλι (έγγελυς), προέρχεται από δυο στοιχεία. Το έχις, δηλαδή ερπετό και από μια άλλου τύπου λέξη άγνωστη στην Ελληνική λημματογραφία, που ίσως να σημαίνει κάτι σαν γλυστερό. Ανήκει στο γένος Αγκουίλα, το οποίο ανακάλυψε ένας Ιταλός γιατρός βοτανολόγος, ο Αγκουίλλάρα (1510-1570) και το ονόμασε «άνγκουλις».

Η ιστορία των χελιών ανάγεται απ' την εποχή του καταποντισμού της Ατλαντίδος, πριν 9.000 χρόνια περίπου, αφ' ότου έζησε ο Σόλων (639-559 π.Χ.) και ο Πλάτων έγραψε τον Κριτία και τον Τίμαιο. «Πολλών ουν γεγονότων και μεγάλων κατακλυσμών εν ταις ενακισχίλοις έτεσι» (Κριτίας 111Β') και «η τε Ατλαντίς νήσος ωσαύτως κατά της θαλάσσης δύσα ηφανίσθη» (Τίμαιος 25Δ'). Αναφέρομαι στους διαλόγους του Πλάτωνος, διότι στα γλυκά νερά της Ατλαντίδος ζούσαν τα χέλια κι' όταν βυθίστηκε και σκεπάστηκε από το αλμυρό νερό της θάλασσας, αυτά έφυγαν προς αναζήτηση γλυκών νερών. Μπήκαν στη Μεσόγειο και δια των ποταμών, των παραποτάμων και των ρυακιών έφτασαν στις λίμνες. Εκεί στα γλυκά νερά έμπαιναν μόνο τα θηλυκά, που έβρισκαν καταφύγιο στις ρίζες των καλαμιώνων και βούρλων. Πρέπει να περάσουν 4-5 χρόνια να γίνουν κανονικά χέλια, οπότε αρχίζουν να σκέπτονται το ταξίδι της επιστροφής στη θάλασσα των Σαργασών, που προσομοιάζει στον πυθμένα μ' αυτήν της Ατλαντίδας, εκεί που ήταν η πατρίδα τους, για να γονιμοποιηθούν και ν' αρχίσει ξανά ο κύκλος του ταξιδιού τους. Τα χέλια στη λίμνη Αγουλινίτσας, πριν αποξηρανθεί από την επταετία, αποτελούσαν κίνητρο για μιας ιδιάζουσας μορφής ασχολίας των κατοίκων, που έπαιρνε εθιμοτυπικό χαρακτήρα. Κατ' αρχήν η εκμετάλλευσή τους ανάγκασε την πολιτεία να δημιουργήσει το διβαρόσπιτο και να βγάξει στη δημοπρασία την εκμετάλλευση της λίμνης. Στο σημείο του διβαρόσπιτου, όπου το στενότερο τμήμα μεταξύ λίμνης και θάλασσας, άνοιγαν ένα μεγάλο χαντάκι, το λεγόμενο «μπούκα». Εκεί συνενούντο το γλυκό με το αλμυρό νερό κι' έβρισκαν διαφυγή τα χέλια προς τη θάλασσα.

Οι ενοικιαστές «διβαράδες» έφτιαχναν μέσα στη λίμνη «διβαροκαλύβες» σαν φελούκες πάνω απ' την επιφάνεια του νερού. Έμπηγαν κυπαρίσια στο νερό και κάρφωναν οριζόντια δοκάρια, δημιουργώντας ένα ξύλινο δάπεδο.

Σκάρωναν το σκελετό της και ύστερα την έντυναν γύρω - γύρω και στη σκεπή με σαμάκι της λίμνης και λάσπη.

Χωρούσε μέσα ένα κρεβάτι αριστερά, ένα δεξιά και ένα πίσω. Στη μέση έμενε χώρος ν' ανάβουν ακόμη και φωτιά.

Τις έλεγαν «πελάδες», ήσαν σκόρπιες στη λίμνη και κάθε μία είχε τ' όνομά της, όπως Ρουμπελιά,

Κολολύμπι, Λόγγος, Πλατειά Ρούγα, Παληάλωνα, Γαϊδουροπινίχι κ.ά.

Χώριζαν τη λίμνη κατά περιοχές ανά διβαροκαλύβα και συγκρατούσαν τα χελόψαρα με καλαμιωτές. Έρριχναν τους βολκούς, είδος διχτύων, που το πρωί τους έβρισκαν γεμάτους χέλια και ψάρια. Όταν έπρεπε να περιορίσουν τα χελόψαρα σε μικρότερο χώρο, μετατόπιζαν τις καλαμιές κατά χρονικά διαστήματα. Για τη μεγάλη συγκομιδή γονόντουσαν τα «μπασίματα» από τη Ρουμπελιά μέχρι την Πλατειά Ρούγα, ρίχνοντας το πρώτο, δεύτερο μέχρι και το τέταρτο «χεροβολίδι», αρχίζοντας από τ' Αη Φίλιππου και τέλειωναν παραμονή Χριστουγέννων.

Το μπάσιμο ήταν κουραστική δουλειά, που απαιτούσε εμπειρία απ' τους διβαράδες. Επρόκειτο για Αγουλινιτσαίους απλούς ανθρώπους, γεροδεμένους, καλοσυνάτους, με πολύ χιούμορ, τους οποίους ξέραμε με τα παρατσούκλια τους κυρίως, όπως ο Κουντουρίτης, ο Παταόρης, ο Ματζαγράφς, ο Χαλντούρης, ο

Μπουσογιαννάκης, ο Γρης, ο Νταχάου, η Μπαμπακιά κ.ά. Δούλευαν απ' το πρωί (μπονόρα), ως το σούρουπο και συνέχεια μέχρι τα χαράματα. Με τα «μπατζάκια» σηκωμένα, το κασκέτο (κούκος) στραβά, με το σταλίκι και το καμάκι στον ώμο, μαζεύονταν στο φυλάκιο του Συρίνη κι' ετοιμάζονταν για τη βάρδια τους. Μέσα στο μονόξυλο έβλεπε κανείς τη «βήκα» με νερό, βίτσες για τα χελόψαρα, ασετηλίνη, έναν κουβά κι' ένα μουςαμά, που μύριζε λινέλαιο κι' ένα «τράστο» με ζυμωτό ψωμί, τυρί, εληές, παστό χοιρινό, κρασί και φαΐ στο «συρφετάσι».

Μέσα στη λίμνη απαγορευόταν το ψάρεμα από ερασιτέχνες ψαράδες. Επιτρεπόταν όμως κατά τη διαδικασία της μετατόπισης των καλαμωτών, τη μεγάλη συγκομιδή, ως πιο πάνω στο μπάσιμο. Αυτές τις ώρες έβλεπε κανείς σαν πανηγύρι, πολλά μονόξυλα έξω από τις καλαμωτές να πλέουν με τη βοήθεια του «σταφυλιού», ένα κοντάρι με τρίποδο στην άκρη, να μην καρφώνει στη λάσπη, και τους χωρικούς να χτυπούν τα καμάκια στα «φρουκουτά» κι ό,τι πιάσουν.

Έτσι είχε δημιουργηθεί στην Αγουλινίτσα μια ξεχωριστή κοινωνία ανθρώπων, με τα δικά τους τα πατροπαράδοτα έθιμα, που πέρασαν τη ζωή τους δουλεύοντας σκληρά, για ν' αφίσουν στη μνήμη μας λέξεις απολιθώματα και εικόνες ανεξίτηλες.

Χρήστος Πλέσσας

Copyright © 2020 Σύλλογος Επιταλιωτών Αθήνας | Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων